

Emlékezés a Bocskai szabadságharc 410. évfordulója alkalmából

A Bocskai István Társaság nevében köszöntöm Önöket, itt Micskén, a Fejedelem egykori birtokán. Köszönöm, hogy ennyien eljöttetek, jelenlétükkel megtisztelik Bocskai István emlékét és a kitüntetetteket!

Kiemelten köszönöm a micskei református gyülekezetet, presbitériumát, lelkipásztorát, akik nagy lelkesedéssel és nagy sok munkával biztosították számunkra az emlékezés lehetőségét!

Most, amikor a XXI. század elején a Történelem Ura, új harcokkal, új kihívásokkal teszi próbára egyre fogyatkozó és szétszórásban élő nemzetünket, akkor kell és szükséges megidézni a történelmet, büszkén és boldogan tekinteni a nagy elődökre, mert abban a holnap gyökerei mélyülnek, a jövő pedig reméljük új beteljesedést hoz.

S erre ki lenne a legalkalmasabb? Bocskai István, akinek győztes szabadságharca bizonyítja, hogy a legnagyobb mélységből is van kiút! Az ő életét, történelemformáló nagyságát nem lehet megérteni a kor nélkül, amelyben született és élt.

1526. Mohács, amikor minden elveszett. Az ország három részre szakadt. A nemzet a Habsburgok és a Török Porta szorításába került. Az ország idegen zsoldosok martalékává, s a bujdosó hazafiak felvonulási területévé vált. „Országút szélére vetett ország lettünk.” Ezt a tragédiát a honfoglaló magyarság soha nem tudta kiheverni. *Ettől kezdve népünk történelme nem más, mint a létért való küzdelem nagy eposza!*

A mohácsi tragédiával egy időben a futótűz sebességével terjedő reformáció, mégis egyesítette a szétszabdalt nemzetet, mert a kor állandóan menekülésben levő szegény magyarjainak az Istennel való kapcsolatot, a lelki megnyugvást jelentette. A korabeli krónikás írja: „... az pogány törökök naponként rajtunk vadnak, s országunkat dúlják, rabolják azt sem tudjuk mely órában el kell futnunk, ez futásban, ha prédikációt nem hallhatunk..., csak a szentegyházról és az Istentől el ne szakadjunk!” Miért? Mert az örök Isten beszélt magyarul!

S ezek a kis fehér falú templomok, *mint ez a micskei is!*, jelentették az utolsó menedéket, ahogy a református Csanádi Imre írja: „Benne megtartódat becsüld magyarság/ Mert ország lappangott itt/ Amikor nem vala ország!”

És ettől az utolsó menedéktől fosztották meg a Habsburgok gyakran a magyar nemzetet, templomaik elvételével, a protestánsok üldözésével.

Bocskai korának „nagy háborúja”, a „a hosszú háború”, amit az utókor a 15 éves háborúnak nevez, a Habsburgok és a Török Porta között magyar területen életet, értékeket pusztítva, „az országnak már szinte csak romjai látszanak” – írja a krónikás.

Éppen a 15 éves háború (1591/93 – 1606) pusztításai, a Habsburgok tehetetlensége a törökkel szemben, az évtizedek óta vívott harcok, a keresztények minden győzelmi esélye nélkül, arra a meggyőződésre jutatta a nemzetért felelősséget érző kortársakat, elsősorban Bocskai Istvánt, hogy a Habsburgok nem hogy nem tudják, nem is akarják kiűzni a törököt!

A cél a magyarság elvéreztetése!

Az uralkodó Habsburg II. Rudolf német-római császár – I. Rudolf néven magyar király, abszolutisztikus uralkodásával, a protestánsok üldözésével, koncepciós perekkel a protestáns főurak ellen, Erdély kirablásával, kivéreztetésével (Basta tobzódásával) önmaga ellen fordította még maradék híveit is!

Már nincs hova hátrálni! Minden szem Biharra tekint, itt él Bocskai teljes visszavonultságban. Bethlen Gábor könyörögve kéri: „...az Istenre elsőbben, annak utána hazájának, nemzetének az utolsó veszedelmét látván elközelíteni, serkenjen fel és kösse fel az harangot!”

1604. szeptember végén Bocskai jó embereivel a bevehetetlen Sólyomkő várába vonul tanácskozásra. Mitévő legyen egy hadszíntérré vált országban, ahol tovább pusztítja az országot a 15 éves háború a Habsburgok és a törökök között?! Azt tanácsolják neki menjen a császárhoz! Kérjen kegyelmet? Nem! ... A vérpadra? Nem!... Meneküljön?! Legyen törökföldi bujdosó?! ....Nem! ...Harcoljon?! Vigye bele a nemzetet egy öngyilkos háborúba?!... Vagy várja meg míg Rudolf kiírtja?!

A nemzet nem először és nem utoljára állt ilyen válaszút előtt! Amikor Trianonban gróf Apponyi megkérdezte a győztesektől: Uraim! Milyen sorsot szánnak Magyarországnak? Öngyilkos legyen-e? Nehogy megöljék!?

De Bocskainak még volt lehetősége a szinte teljesen elpusztult magyar államiságot megmenteni, győzelmeivel békekötéseivel a jogfolytonosságot biztosítani.

A bihari nagyúr Habsburg hűségben és török gyűlöletben nevelkedett, de a történelem rákényszerítette, hogy megindítsa szabadságharcát a Habsburgok ellen török szövetségben.

A semmiből teremtett hadsereget, a hódoltság korának (150 év) legnagyobb hadseregét, nagyrészt a hajdúkból, a „korcsos magyarokból”, akikben meglátta az embert, a magyart és a jó katonát, akiről később írja: „*A magok nemzetinek hóhérai nem akarván lenni, magok jöttek érettünk, amikor Szentjobot tőlünk elvették, s kereki várát vívták!*” Igen, győzelem Kerekinéél, majd a híres Álmosd-Diószegi csata, fellelkesítette a nemzetet! A semmiből kitörni és azt győzelemre vinni csak igazán kivételes, karizmatikus történelmi személyiségnek lehet! Győztes zászlói alá, „*Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk*” – tömegével állnak a végváriak, a szabad királyi városok, a nemesség, az arisztokrácia, maga az országbíró – ecsedi Báthory István – is.

Bocskai 1604. november 11-én haragzúgás közepette ünnepélyesen vonult be Kassára, s pontosan egy év múlva 1605. november 11-én várja a pesti Duna-parton a szultán koronája!

Lalla Mehmed nagyvezír már novemberben elküldi az erdélyi fejedelmi jelvényeket Kassára és már ekkor Magyarország királyának szólítja a szultán nevében, mert látja, hogy ez a harc távolabbra mutat az erdélyi fejedelemség megszerzésénél!

Micsoda lelki megrázkódtatáson mentek át Bocskai és kortársai, hogy elfogadják a kényszerű török támogatást!

Illésházy írja: „... akartuk vagy nem, a törököt kellett segítségül hívnunk, nemzetünk és életünk megmentésére!”

Tessenek elképzelni, hogy un. keresztény uralkodó Habsburgok nem hogy nem mentették meg a töröktől a magyarságot, hanem már életük, sem vagyonuk nem volt biztonságban, sőt megfosztották őket a lelkiismeret szabadságától is!

A reformáció Magyarországon „csontozatott adott egy összetört gerincű népnek” (Illyés Gyula), és szellemi kísérője volt szabadságharcainknak.

Bocskai Kassáról megindítja az un. „téli hadjáratot” – „egyedülálló a kor történetében”, s a hajdúk, ahogy a kortársak nevezték „Bocskai angyalai” hidegben, hóban, fagyban, visszafoglalják Felső-Magyarországot. „Kora gyermekségünktől szabályával esszük kenyerünket” – írják.

A győzelmek hatására 1605. február 21-én Nyárádszeredán a székelyek támogatásával Erdély fejedelmévé választják Bocskai Istvánt.

410. évvel ezelőtt, mint Erdély fejedelme magyar nyelvű levélben „Hogy az Kegyelmetek szép hazája megcsendesedjék, és szépüljön is” hívja a rendeket Szerencsre. 1605. április 20-án az országgyűlés magyarnyelvű fejedelmi beszéde fokozta az egybegyűltek lelkesedését!

Az öreg hadfiak sírtak az örömtől, hogy „eltángáltuk a császárt” – a törökök pedig, hogy elverte a „nemcsét”. Már itt a „magyarok Mózesének”, a „hajdúk édesatyjának” nevezték Bocskait. Itt jött létre először a nemzeti egység a magyar történelemben, a hajdúk és a nemesség között.

S Szerencsen valószínű a református templomban, egyhangúlag „egy szívvel, lélekkel” Magyarország fejedelmévé választják Bocskai Istvánt és a felséges jelzővel is felruházzák. Az egyház szolgáinak imája után, mindenki tiszta szívből énekelte – „Téged Isten dicsérünk” – „és senki nem volt, aki vissza tudta volna tartani örömkönnyeit” (Alvinczy Péter).

Győzelmeivel Bocskai visszaadta a magyar nemzet önbecsülését és sajátját is! Úgy tűnt megvalósulhat a Mohács utáni nemzedékek nagy álma, a magyar királyság visszaállítása!

Ezért titokban Bocskai követeket küldött Sztambulba koronáért, amit meg is kapott.

Tovább folytatódtek katonai győzelmei 1605-ben. Hadjárataival visszafoglalta Alsó-Magyarországot és Nyugat-Dunántúlt is. A hajdúk az örökös tartományokban, Bécs és Prága környékén is nyargaltatták lovaikat, Erdélyből is „kirázogató a németeket”, de Sajnos Sopron és Pozsony elfoglalása nem sikerült!

1605. őszére győzött, de nem ült tort a legyőzötteken. A 410 évvel ezelőtti sikereinek a koronája – *a korona* – az utolsó bizánci császáré, amit ünnepélyes külsőségek között Bocskai fejére helyeztek!

Megköszönte, és csak ajándéknak fogadta el, nem királyi felségjelvénynek. Ennek ellenére a Porta ezután is Rex Strephanusnak nevezte, de Bocskai a Magyarország királya címet soha nem vette fel!

A nagyvezír – Lalla Mehmed – felkérte egy Bécs elleni közös támadásra, de Bocskai tudta, hogy ez nem szolgálná a nemzet ügyét. „Előttem a tűz, mögöttem a víz” – mondogatta. Békét kell kötni!!! „Ne romoljon már ez a szegény magyar nemzet ennél is inkább.”

1606. év kiemelkedő eseményei: a békekötések. A zsitvatoroki béke, a Habsburgok és a törökök között Bocskai közvetítésével. A Habsburgokkal kötött bécsi béke egyedül álló a magyar történelemben, amelyik nemcsak a protestánsok vallásszabadságát biztosította, hanem megerősítette Erdélyt is, mert tudta, hogy Erdély a magyar szabadság záloga, s Erdély csillag újra felragyogott!

Nagy fejedelmünk Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, II. Rákóczi Ferenc karddal védték a hódítóktól a „Tündékerdőt”, a magyar államiság utolsó mentsvárát, amelyik évszázadokon át örök értékeket adott a magyar nemzetnek!

Mohács után 400 évvel Trianonban ez is elveszett.

„Nemzeti nagy létünk odalett”, de a Történelem Ura, ha nagy szenvedések árán is, megtartotta a magyar nemzetet! Most is itt vagyunk, hogy erőt adjunk a babiloni fogságban élő nemzettársainknak!

Kisfaludy reménykedő sorait idézve: „Él magyar! Áll Buda még!”

„A múlt csak példa legyen most,
s égve honért bizton nézzen előre szemünk.”

Elhangzott: Bocskai István Társaság díjátadó ünnepségén

Micske, 2015. július 26-án

Sárkány Viola
Bocskai István Társaság elnöke